

Tarixi qələbənin əldə olmasında qazi Səxavət Astanlı imzası

Bu yazını yazmağa başladığım gün 20 Yanvara təsadüf elədi. Çünki bunları iki gün öncə bildim. (Mənim qeyri-adi "təsadüflərim" ali zərurətdən doğur həmişə). 20 Yanvar ümummilli qürur günümüzdür, haqqında bəhs edəcəyim bu əsgər də bizi Zəfər Gününə qovuşduran igidlərimizdendir. Özgürlüyümüzün təməlini qoyanların şəhadət günündə qələbəni yaşadanlar barəsində yazı yazmaq nə qədər qürurvericidir. Müəllimliyimlə ona görə fəxr etmişəm ki, hər zaman gözəl qəbli, dərin əxlaqlı şagird və tələbələrə olub. Belə tələbələrə biri də Səxavət Astanlı idi.

Şəxsi tanıtma: Səxavət Neftçala rayonunda anadan olmuşdur. Ali təhsilini bitirdikdən sonra hərbi xidmətdə olduğu vaxt aprel döyüşlərində iştirak etmişdir. 2020-ci ildə qismən səfərbərlik elan edildikdən sonra könüllü olaraq cəbhəyə getmiş, Füzuli, Cəbrayıl, Zəngilan, Qubadlı, Laçın uğrunda gedən döyüşlərdə vuruşmuşdur. Ağır yaralandıqdan sonra bir müddət hospitalda müalicə almışdır. Ali Baş Komandan İlham Əliyevin sərəncamı ilə hərbi xidmətləri dəyərləndirilərək, "Cəbrayıl uğrunda", "Qubadlı uğrunda", "Cəsur döyüşçü" medalları ilə təltif edilmişdir.

Təxminən səkkiz il əvvəl mən ona dərs demişəm. O vaxtı inanmazdım ki, illər sonra qarlı bir qış gecəsində Səxavət II Qarabağ uğrunda gedən müharibədə iştirakı, döyüşdə yaşadığı anlar, orada gördüklərini danışdıqca mənə təsir edəcək və mən bu barədə yazmaq istəyəcəyəm. Müharibə anlayışı əsgər üçün düşmənlə nifrət və intiqam hissi ilə bərabər, ayıq-sayıqlıq, hər anında ölüm, soyuq səngər, aclıq, üstəlik bayaq yanında olan əsgər yoldaşlarının mərmə partlayışından sonra yerdən yıxdığı bədən əzaları deməkdir. O, bunları söylədikcə bir anlıq istiti, rahat yerdə yaşadığım günləri özümə haram bildim: Mənim gənc yaşlı əsgərim ölüm-dirim savaşında olarkən biz bunu içdən, dərinədən duya bilmir-

dik. Əslində bilirdim, amma şəxsən yaşamadığım üçün bu qədər sarsıla bilməzdim...

Sırağün gecə feysbuk səhifələrini vərəqləyəndə Səxavətin adına rast gəldim (döyüşdə olduğunu eşitmişdim, şəxsi nömrəsi məndə olmadığı üçün əlaqə saxlaya bilməmişdim). Həm keçmiş tələbəm, həm də indiki döyüşçüm olduğu üçün maraqlandım. Qarabağda keçdiyi döyüş yolundan bəhs edən bir neçə şəkil, video və fikirlərin içində bir yazısı diqqətimi özünə çəkdi. Başlanğıcda ziyalılarıma ünvanlandığını görün kimi oxumağa başladım. O yazırdı ki, Cəbrayıl bir tapıntıya rast gəlib. İnsan ayağının çətinliklə dəyə biləcəyi adsız yüksəklikdə qəbir daşına oxşar bir daş var. Tamamilə köhnəlmiş, üstünü ot-ələf örtə də, daşın üzərində ərəb, kiril əlifbası ilə deyil, məhz qədim göytürk (Orxon-Yenisey) əlifbası ilə yazılmış kiçik mətn var, həm də çox iddialı şəkildə bildirir ki, bu, Orxon-Yenisey yazısı ilə cızılmış daş idi.

Haşiyə: Ali məktəbdə "Qədim türk yazılı abidələri" fənnini tədris etmişəm. Səxavətgin qrupuna da bu fənni mən keçirdim. Fənnin plan layihəsinə göytürk əlifbasını öyrətmək əlavə edilməsə də, bunu tələbələrə mütləq öyrətməyi nəzərdə tutmuşdum. Səxavət imtahanından kəsilibmiş. İndi mən deyəndə ki, sən əmin idin həmin əlifba olduğuna? Dedi ki, müəllim, mən həmin imtahanı verə bilmədiyim üçün yenidən hazırlaşmalı oldum, təbii ki, həmin əlifbanı da öyrənmək məcburiyyətində qaldım. Odur ki, əlifbanı tanıyıram, əlbəttə, göytürk hərfləri idi.

Bu da fəvqə təsadüf. Yox, bu dəfə tam mütləq zərurət (o daşı, bəlkə də, gələcəkdə abidə deyəcəyimiz kitabəni axtarıb aramağa söz verdim).

Beləcə bu yazının soruğu ilə söhbətimiz xeyli çəkdi. Onun döyüş yolundan danışdıq, söhbət arası dedi ki, müəllim, bunlar gördüklərimin az bir hissəsidir. Çox çətinliklər yaşadım, amma hər şeyə hazır idik, bircə döyüş yoldaşlarımızın, burada artıq qarlaşmış dostlarımızın itkisinə dözmək olmurdu. Buradan o yana Səxavətlə olan yazılı dialoqumuzu olduğu kimi köçürməyi qərara aldım (qeyd edirəm ki, nəinki Səxavət, elə mən özüm də bunları mətbuata verəcəyimi bilmirdim).

- Səxavət, mən şeir yazı bilmirəm, amma belə vəziyyətlə rastlaşanda "şair" oluram. (onun şəklinin altında bir dördlük yazmışdım).

- Can, müəllimə, Allah sizi var eləsin. Bütün həyatınız ürəyiniz kimi gözəl olsun, inşallah!

- Sizlərlə bahəm.

- Əslində, şuluqluğuma görə yaddaqalan tələbə olmuşam. Amma əsas odur ki, yadda qalmışam.

(Dodağım qaçdı, nə şuluqluğu olsa da, qələbəni elə saf idi ki, elədiyini gizlətməzdə. Mənim də mərd uşaqlardan xoşum gəlirdi).

- Səxavət, sən videoyu paylaşmışam...

- O videoda haqqında danışdığım uşağa elə yanırım ki...

- Hə, bir də sən əsgər yoldaşlarından biri şəhid Vəli bizim qohumdur, Naxçıvandan.

- Quliyev Vəli? Zabit? Ay daa... Qardaşım... Oktyabrın 21-i yanımda vuruldu. Gecə saat 10 da, Qubadlıın Sarıyataq kəndində. Boğazından dəyməyini gördüm, başqa heç nə görmədim. Həmin yerdə 4-5 dəqiqəyə 81 şəhid verdik.

- İlahi!

- Milli Qəhrəman Şükür Həmidov da orada şəhid oldu. Vəli komandirəm idi.

- Siz nələ görmüsünüz, nələ yaşamısınız?!

- Şəhidi döyüş meydanından çıxartdım, (xüsusi təyinatlı idi). Beyni töküldü, onu da cibimə yığdım, tökdüm şalvarın yan cibinə. Amma arxaya gələndə qədər beyin dağıldı getdi su halında. Çox şeyi danışa bilmirəm. Vəlinin bölüyündən 99 nəfərdən cəmisi iki nəfər sağdır.

Sonra bir video göndərdi, dedi ki, buradakı uşaqların hamısı şəhid oldu.

- Adıca fikirləşin ki, birinin barmağının ucu yanımda kəsilib düşsə, neyləyirsiniz? Amma biz yerdən bağırmaq, qol-qıç, baş yığırdıq. Həm də bir az əvvəl birlikdə çörək yedik yoldaşlarımızın... Yaralanıb evə qayıdanda heç kimi tanıyırdım. İndiyə kimi 3-4 gündən bir qulağımdan qan axır. Ürə-

yimdən vurmaq istədilər snayperlə, amma yan keçdi, sinəmdən girib kürəyimdən çıxdı (daha bir şəkil göndərir, bədəni sarıymış halda)

- Əzrail çatdırı bilmirmiş... Sizin haqqınız heç nə ilə ödənməz. Biz yerimizdə rahat yatanda siz odun-alovun içində idiniz.

-Borcumuz olanı eləmişik də, müəllimə. Biz qala-qala siz eləmli deyildiniz ki.

- Ağlatdın məni (onun bu sözlərindən sonra boğazıma dolan qəhərlə bəcarmadım. Daha yazı bilmirdim. Özümü ələ almaq üçün söhbəti bir neçə dəqiqəlik kəsdim).

- Siz niyə ağlayırsınız ki? Siz gülməli, ağlamalı olan ermənilərdi. Biz gəndə bilirdik hara gedirik. (Bayaqki şəkli bir daha mənə göndərir) Sinəmdəki qırmızı lenti gördünüz? Biz Vətənə özümüzü qurban deyib getmişdik, qırmızı rəngli qurban lentimiz də üstümüzdə. Müəllimə, hər şeydən əvvəl

mən şəhid dayımın adını daşıyıram. Hansı ki qırxdı çıxmamış mən anadan olmuşam, adı mənə verilib. Şəhidliyin ona qismət olduğu Zəngilan rayonunun Şayıflı kəndini şəxsən mənim olduğum batalyon aldı. Düz 28 il sonra həmin yerdə, həmin silahla (snayperlə) mən Səxavəti də vurdular. Eyni yer, eyni silah, eyni düşmən, amma mən nədənsə sağ qaldım. Yəqin ki, hansısa günahlarıma görə ən şərəfli ölüm qismət olmadı.

- Oy, bu nə sözdür? Ölüm qismət olmadı? Sən nə danışırısan? Şəhidlik yüksək məqam olsa da, arzu etməyin. Biz hər gün dua edirdik ki, şəhid az olsun. Mən heç kimin daha şəhid olmasını istəmirəm. Heç birinin. Hamı şəhid olsa, onda qələbəni kim qazanardı, yurdu kim qoruyar?

- Adam vardı məcburi getdi, adam vardı nə üçün getdiyini bilmədi, adam da var dərk edirdi, amma şəxsən mən hər bir dərinliyi dərk edərək getdim. Həm də aprel döyüşlərindən təcrübəm vardı.

- Demək, bu ikinci döyüş idi...

-Müəllimə, mən döyüşdə olarkən də, yaralanıb evə qayıdanda da idrakımın qələmi ilə bir şeyi əbədi olaraq ürəyimə yazdım: Döyüş həqiqətən də bizim alınımıza yazılıb, ən azından erməni kimi düşmənlə qonşu olmağa məhkum edilmişik. Nə qədər ki, sağtım, biz, bizdən sonra da ardımızca gələn nəsillər düşmənin yurdumuzu hədəf seçməyinə imkan verməyəcəyik!

Mən susdum, bu sözdən sonra anladım ki, belə oğulları olan Vətən daha heç vaxt basılmaz. Bayaq dedi ki, mən şəhid dayımın adını daşıyıram. Bu igidlər I Qarabağ müharibəsində şəhid olan hər bir oğulun yerinə doğulub. Həqiqətən də 90-cı illərin doğulan uşaqları o vaxtı həlak olanların intiqamını bu gün mərdliklə aldılar, bəziləri Səxavət kimi təkcə adını deyil, yarımçıq taleyini də yaşamaq olub, həm də ləyaqətlə, şərəflə. Səxavət də həmin oğullarla çiyin-çiyinə, dünya durduqca var olsunlar. Özü razılıqmasa da, onların boynumuzda haqqı var. Bir xalq olaraq, vətəndaş olaraq bu haqqı nə vaxtsa itirsək, cəzasız qalmayacağıq. Sənin sözüünə qüvvət: Şəhid qanı bahasına, qazilərimizin sağlamlığı hesabına geri aldığımız torpaqları qorumaq, bütövlüklə itirməmək əbədi olaraq ümumbəşəri borcumuza həvalə edildi.

Günəl ORUCOVA,
AMEA-nın Nəsimi adına Dilçilik
İnstitutunun dissertantı